

לעילוי נשמת
שלום בן משה

המשנה עם מפרשים, מסודרים ומנוקדים

The Mishnah with Commentaries, Vowelized and Organized

גליון 3

ברכות פרק ו'

ובְאֶרְצֵי יִשְׂרָאֵל חוֹתֵם "עַל הָאֶרֶץ וְעַל פִּירוֹתֶיהָ".
 וּבִרְכָה זוֹ עֲצֻמָּה מִבְּרַךְ עַל הַיַּיִן, אֲלֵא שְׁפוּתֵם בָּהּ
 "עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן".
 וְעַל כָּל דְּבַר הַנַּעֲשֶׂה מִחֲמַשֶּׁת מִיַּיִן דְּגָן, בְּמָקוֹם
 "עַל הָעֵץ וְעַל פְּרֵי הָעֵץ", אוֹמֵר "עַל הַמַּחְזִיגָה
 וְעַל הַפְּלִפְלָה", וְחוֹתֵם "עַל הָאֶרֶץ וְעַל הַמַּחְזִיגָה".
**רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אֲפִילוּ אֲכַל שֶׁלֶק וְהוּא
 מְזוּנָה, מִבְּרַךְ אַחֲרָיו שְׁלֹשׁ בְּרָכוֹת.**
 אֲפִילוּ אֲכַל שֶׁלֶק - שֶׁל יֶרֶק, וְהוּא מְזוּנָה -
 שְׁסוּמָה עָלָיו לְמִזוּן, מִבְּרַךְ שְׁלֹשׁ בְּרָכוֹת,
 ד"וְאֶכְלֶת וְשִׁבְעַת" אֶכֶל מֵאֵי דְאֶכֶל קָאֵי.
 וְהִלְכָה פְתַחֲמִים, שְׂאִין מִבְּרַכִּין שְׁלֹשׁ בְּרָכוֹת
 אֲלֵא אֶלְחָם, וְעַל שִׁבְעַת הַמִּינִין בְּרַכָּה אַחַת מֵעֵין
 שְׁלֹשׁ. וְעַל כָּל שְׂאֵר דְּבָרִים "בוֹרָא נִפְשוֹת רַבּוֹת
 וְחֶסְרוֹן".
 פִּירוּשׁ "חֶסְרוֹן": כְּמוֹ לֶחֶם וּמֵיִם, שְׂאֵי אֲפֹשֶׁר
 לְהִתְקַיֵּם בְּלֹא הֵם. "עַל כָּל מָה שֶׁבָּרָא לְהַחְיֹת
 בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל חַי", כְּלוּמַר: עַל כָּל מָה שֶׁבָּעוֹלָם,
 שֶׁגַּם אִם לֹא נִבְרָאוּ יְכוּלִין הַבְּרִיּוֹת לְהִתְקַיֵּם,
 וְלֹא נִבְרָאוּ כִּי אִם לְתַעֲנוּג וּלְתוֹסֶפֶת טוֹבָה.
 וּמִפְּנֵי שֵׁשׁ בְּבִרְכָה זוֹ שְׁנֵי עֲנֻנִים, הוֹיָא בְּרַכָּה
 אַרְבּוּעָה, וּפּוֹתַחַת בְּבִרְוֹךְ וְחוֹתַמַת בְּבִרְוֹךְ,
 כְּדָאִיתָא בִּירוּשְׁלַמִי, שְׁחוֹתְמִים בָּהּ "בְּרוּךְ אַתָּה
 ה' חֵי הָעוֹלָמִים".
**הַשּׁוֹתֶה מֵיִם לְצִמְאוֹ, אוֹמֵר: "שֶׁהִפֵּל גֵּהִיָּה
 בְּדָבְרוֹ".**
 הַשּׁוֹתֶה מֵיִם לְצִמְאוֹ - דְּוָקָא, מִבְּרַךְ שֶׁהִפֵּל.
 אֲבָל הַשּׁוֹתֶה מֵיִם לְבִלְעוֹעַ מֵאֶכֶל שֶׁנִּתְחַב לוֹ
 בְּגִרוֹנוֹ, וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה, אֵינּוּ מִבְּרַךְ.

ברכות פרק ו'

ז הַבִּיאוּ לְפָנָיו מְלִיֵּת בְּתַחֲלִילָה וּפֶתַע עֲמוֹ,
 מִבְּרַךְ עַל הַמְּלִיֵּת וּפוֹטֵר אֶת הַפֶּתַע, שֶׁהַפֶּתַע
 טְפִילָה לוֹ.
 מְלִיֵּת - כָּל דְּבַר מְלוּחַ.
 שֶׁהַפֶּתַע טְפִילָה לוֹ - מִי שֶׁאֲכַל אֲכִילָה גִסָּה
 מִפִּירוֹת מְתוּקִים בְּיוֹתֵר, אוֹכֵל אַחֲרָיו דְּבַר מְלִיֵּת,
 לְחַתֵּךְ הַלַּחֹת הַנִּדְבָקוֹת בְּגוֹפוֹ מִחֲמַת רוֹב
 הַפִּירוֹת. וּמִפְּנֵי שְׂאִינוֹ יְכוּל לְאֶכּוֹל הַמְּלִיֵּת לְבִדּוֹ,
 אוֹכֵל מִן הַפֶּתַע עֲמוֹ. אֲבָל הַמְּלִיֵּת לְבִדּוֹ עֵיקֵר,
 וְהַפֶּתַע טְפִילָה לוֹ.
ז הַפֵּלֵל: כָּל שֶׁהוּא עֵיקֵר וְעֲמוֹ טְפִילָה, מִבְּרַךְ
 עַל הָעֵיקֵר וּפוֹטֵר אֶת הַטְּפִילָה.
 ●●●
ח אֲכַל תְּאֻנִּים עֲנֻבִים וְרְמוּנִים, מִבְּרַךְ
 אַחֲרֵיהֶן שְׁלֹשׁ בְּרָכוֹת - דְּבָרֵי רַבֵּן גַּמְלִיאֵל.
 מִבְּרַךְ אַחֲרֵיהֶן שְׁלֹשׁ בְּרָכוֹת - דְּכָל שֶׁהוּא
 מִשִּׁבְעַת הַמִּינִים, מִבְּרַךְ אַחֲרָיו שְׁלֹשׁ בְּרָכוֹת,
 דְּסִבְרָא לִיהּ לְרַבֵּן גַּמְלִיאֵל ד"וְאֶכְלֶת וְשִׁבְעַת
 וּבִרְכָתָה" לֹא אֶלְחָם בְּלִבְדָּה קָאֵי, אֲלֵא אֶכֶל שִׁבְעַת
 הַמִּינִין הַמּוֹזְכָרִים לְעִיל בְּפִרְשָׁהּ. וּבִהַאי קָרָא
 שְׁלֹשׁ בְּרָכוֹת רְמִיזֵי: "וּבִרְכָתָה" - זוֹ בְּרַפְתַּת הַזֶּן,
 "עַל הָאֶרֶץ" - זוֹ בְּרַפְתַּת הָאֶרֶץ, "הַטּוֹבָה" - זוֹ
 בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים ג' כה) "הִהָר
 הַטּוֹב הַזֶּה".
 וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: בְּרַכָּה אַחַת מֵעֵין שְׁלֹשׁ.
 וְחֲכָמִים אוֹמְרִים בְּרַכָּה אַחַת - מֵעֵין שְׁלֹשׁ
 בְּרָכוֹת.
 אִם עֲנֻבִים תְּאֻנִּים רְמוּנִים זִיתִים וְתַמְרִים אֲכַל,
 מִבְּרַךְ "עַל הָעֵץ וְעַל פְּרֵי הָעֵץ וְעַל אֶרֶץ חֲמֻדָּה
 טוֹבָה וְכוּ", וְחוֹתֵם "עַל הָאֶרֶץ וְעַל הַפִּירוֹת".

ברכות

פרק ז'

והפותי - מן העובדי כוכבים שהביא מלך אשור מכותא ומשאר ארצות, וישוב אותם בערי שומרון, ונתגיירו מאימת האריות שהיו אוכלים בהם, כמפורש בספר מלכים ב' פרק י"ז. והיו שומרים תורה שבכתב, וכל מצוה שהחזיקו בה, מדקדקים בה יותר מישראל.

לפיכך היו מאמינים בהם בקצת המצות, עד שבדקו אחריהם ומצאו להם דמות יונה בראש הר גריזים שהיו עובדים אותה, ומאז עשאו פעובדי כוכבים גמורים לכל דבריהם. הילכך האידינא אין מזמנין על הפותי.

אכל אכל טבל, ומעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו, ומעשר שני והקדש שלא נפדו, והשמש שאכל מזמנין עליהם.

אכל טבל - דגן שלא ניטלה ממנו תרומה ומעשרות קרוי טבל. ופירוש טבל: טב לא. ואין צריך לומר טבל דאורייתא, אלא אפילו טבל דרבנן, כגון דגן שצמח בעציץ [שאינו נקוב], שאינו טבל אלא מדרבנן, אין מזמנין עליו.

ומעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו - לאו תרומת מעשר קאמר, דהאי טבל גמור הוא. אלא כגון שהקדים לוי את הכהן בכרי לאחר שנתמרח, והוקבע לתרומה מן התורה, ונטל מעשר ראשון תחילה, ואחד מחמישים שבו היא ראויה לתרומה גדולה לפה. וכל זמן שלא נתן ממנו תרומה גדולה זו, אף על פי שהפריש תרומת מעשר, אין מזמנין עליו. ואם הנה מקדימו בשבילים קודם שנתמרח, לא הנה צריך להפריש תרומה גדולה, כדכתבין לעיל.

ומעשר שני והקדש שלא נפדו - אין צריך לומר שלא נפדו כלל, דהא מילתא דפשיטא היא. אלא שנפדו ולא נפדו כהילכתן, כגון שפדה מעשר שני בגרוטאות של כסף, או במטבע שאין עליו צורה, ורחמנא אמר (דברים י"ד כח) "וצרת הכסף" - בדבר שיש בו צורה, והקדש שחללו על גבי קרקע ולא פדאו בכסף, ורחמנא אמר "ונתן את הכסף".

והשמש שאכל פחות מפזית - משנה שאינה צריכה היא, אלא אידי דהדר לרובא לצורה.

ברכות

פרק ז'

רבי טרפון אומר: "בורא נפשות רבות".

רבי טרפון אומר בורא נפשות רבות - מברך לפני שתית המים. ואין הלכה כרבי טרפון, אלא לפניהם מברך "שהפל", ולאחריהם "בורא נפשות רבות".

שלשה שאכלו כאחד, חייבין לזמן.

לזמן - להודמן נחד לברך בלשון רבים "נברך שאכלנו משלו".

אכל דמאי, ומעשר ראשון שניטלה תרומתו, ומעשר שני והקדש שנפדו, והשמש שאכל פזית, והפותי - מזמנין עליהם.

דמאי - פירות עמי הארץ קרויים דמאי, כלומר: דא מאי - מעושרין הן או לא? לפי שהם חשודים על המעשרות, ואסרו חכמים לאכול מפירותיהן עד שיעשר. ואם אכל ולא עישר, מברך עליו, ולא הוי מצוה הבאה בעבירה, דרוב עמי הארץ מעשרים הם.

שניטלה תרומתו - ואף על פי שלא ניטלה ממנו תרומה גדולה, כגון בן לוי שהקדים את הכהן ולקח מעשר בשבילים קודם שנטל הכהן תרומה גדולה, והכהן היה לו ליטול תרומה גדולה תחילה אחד מחמישים, דרחמנא קרייה ראשית. נמצא תרומה גדולה של כהן בתוך המעשר הנה אחד מחמישים שבו, לבד מתרומת מעשר שעל הלוי להפריש תרומה ממעשרו.

ואשמעינן מתניתין דהקא דפטור הלוי מלהפריש ממנו תרומה גדולה, דכתיב (במדבר י"ח כו) "והרמותם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר" - מעשר מן המעשר אמרתי לה, ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן המעשר.

ומעשר שני והקדש שנפדו - כגון שנתן את הקרן ולא נתן את החומש, שהבעלים מוסיפים חומש. וקמשמע לן תנא דאין חומש מעכב.

והשמש שאכל פזית - דמהו דתימא - פיון שהשמש אין לו קביעות אלא הולך ובא, אין מזמנין עליו, קא משמע לן. ובכל הני אשמעינן, דאף על גב דדמו לאיסור, אין כאן ברכה בעבירה.

ברכות
פרק ז'

הדר נמי להא.

ועובד כוכבים - בגר שמל ולא טבל מיירי, ואשמעינן דכל פמה דלא טבל, עובד כוכבים הוא, ולעולם אינו גר עד שימול ויטבול.

נשים ועבדים וקטנים, אין מזמנין עליהם.

וקטנים אין מזמנין עליהם - דוקא קטנים שאין יודעים למי מברכין, אבל קטן היודע למי מברכין, מזמנין עליו.

ואיכא מרבנותא דאמרי דלא אמרו קטן היודע למי מברכין מזמנין עליו, אלא בכו שלש עשרה שנה ויום אחד שלא הביא שתי שערות, והוא הנקרא קטן פורח. אבל בבציר מהכי אין מזמנין עליו, ואפילו יודע למי מברכין.

ובירושלמי מיתי הלכה למעשה דאין מזמנין על הקטן כלל, עד שיגדל ויביא שתי שערות.

ונשים מזמנות לעצמן, ועבדים מזמנין לעצמן. אבל נשים עם עבדים לא, משום פריצותא.

עד כמה מזמנין? עד פזית. רבי יהודה אומר: **עד כפיצה.**

עד פזית - וכן הלכה, ולא כרבי יהודה דאמר עד כפיצה.

כיצד מזמנין? בשלשה אומר "נברך". בשלשה והוא אומר "ברכו".

בשלשה והוא אומר **ברכו** - דהא בלאו דידיה איכא זימון, וכן כולם.

בעשרה אומר **"נברך לאלהינו"**. **בעשרה** והוא אומר **"ברכו"**. אחד עשרה ואחד עשרה ריבוא.

אחד עשרה ואחד עשרה ריבוא - הך רישא רבי עקיבא היא, דאמר: מה מצינו בבית הכנסת - משהגיעו לעשרה, אין חילוק בין רבים למועטים, הך נמי אין חילוק.

במאה אומר **"נברך לה' אלהינו"**. **במאה** והוא אומר **"ברכו"**.

ברכות
פרק ז'

במאה אומר **נברך לה' אלהינו** - הך סיפא כולה רבי יוסי הגלילי היא, דאמר: לפי רוב הקהל הן מברכין, שנאמר: **"במקהלות ברכו אלהים"**.

באלף אומר **"נברך לה' אלהינו אלהי ישראל"**. באלף והוא אומר **"ברכו"**.

בריבוא אומר **"נברך לה' אלהינו אלהי ישראל אלהי הצבאות יושב הכרובים על המזון שאכלנו"**. בריבוא והוא אומר **"ברכו"**.

כענין שהוא מברך, כך עונין אחריו: **"ברוך ה' אלהינו אלהי ישראל אלהי הצבאות יושב הכרובים על המזון שאכלנו"**.

רבי יוסי הגלילי אומר לפי רוב הקהל הן מברכין, שנאמר: **"במקהלות ברכו אלהים, ה' ממקור ישראל"**.

אמר רבי עקיבא: מה מצינו בבית הכנסת - אחד מרובין ואחד מועטין, אומר **"ברכו את ה'"**.

ופסק הלכה: משלשה ועד עשרה, ואין עשרה בכלל, המברך אומר **"נברך שאכלנו משלו"**, וכולן עונים **"ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו"**. ועשרה, או מעשרה ולמעלה, המברך אומר **"נברך לאלהינו שאכלנו משלו"**, וכולן עונים **"ברוך אלהינו שאכלנו משלו ובטובו חיינו"**.

רבי ישמעאל אומר: **"ברכו את ה' המבורך"**.

רבי ישמעאל אומר **ברכו את ה' המבורך** - והלכה כרבי ישמעאל.

שלשה שאכלו כאחד, אינו רשאים לחלק.

אינו רשאים לחלק - מפנין שחלה עליהם חובת זימון.

וכן ארבעה וכן חמישה.

וכן ארבעה וכן חמישה - אין השלשה מזמנין לעצמן והיחיד יחלק מהן, דאיהו נמי אקבע בחובת זימון.

ששה נחלקין, עד עשרה. ועשרה אינו

ברכות

פרק ח'

ב בית שמאי אומרים: נוטלין לידים ואחר כך מוזגין את הכוס, ובית הלל אומרים: מוזגין את הכוס ואחר כך נוטלין לידים.

בית שמאי אומרים נוטלין לידים ואחר כך מוזגין את הכוס - שאם אתה אומר מוזגין את הכוס תחילה, גזירה שמא יטמאו משקים שנכלו באחורי הכוס מחמת הידים. שהידיים קודם נטילה תורת שני לטומאה יש להן, ומטמאים את המשקים להיות תחילה, ויחזרו המשקים ויטמאו את אחורי הכוס.

שהמשקים שנטמאו מטמאים כלים מדרבנן, אלא שהקילו בטומאה זו - שקלי שנטמאו אחוריו במשקים טמאים לא נטמא תוכו ולא ידיו ולא אגנו. וסברי בית שמאי אסור להשתמש בכוס שאחוריו טמאות, אף על פי שלא נטמא תוכו, גזירה שמא יתזו ניצוצות מתוכו על אחורי הכוס, ויקבלו המשקין טומאה מחמת אחוריו, ויטמאו את הידים.

וכיין דאסור להשתמש בכלי שאחוריו טמאות, נוטלין לידים תחילה ואחר כך מוזגין את הכוס, כדי שלא יקבלו המשקים שאחורי הפלי טומאה מחמת ידים, ונמצאו אחורי הפלי טמאים מחמת אותן משקים, ומשתמש בו באיסור.

ובית הלל סברי אין איסור להשתמש בכלי שאחוריו טמאות. הילכך מוזגים את הכוס תחילה ושותים אותו, ואחר כך נוטלין לידים.

שאם אתה אומר נוטלין לידים תחילה ואחר כך מוזגים את הכוס, גזירה שמא יהיו אחורי הכוס טמאים, שמופתר להשתמש בכלי שאחוריו טמאים, ולא יהיו ידיו נגובות יפה, ויטמאו אחורי הפלי המשקין שבידיו, ואותן משקין שנעשו תחילה יחזרו ויטמאו את הידים, ונמצא אוכל בידים מסואבות.

ג בית שמאי אומרים: מקנח ידיו במפה ומניחה על השולחן, ובית הלל אומרים: על הכסת.

מקנח ידיו במפה - מנטילת מים ראשונים, ומניחה על השולחן, ומקנח בה ידיו תמיד מזהמת התבשיל.

ברכות

פרק ח'

נחלקיו, עד שיהיו עשרים.

ששה נחלקים - כדי זימון לכאן וכדי זימון לכאן, עד עשרה. אבל עשרה אין נחלקים, דאחתייבו להו בזימון שיש בו הזכרת השם, עד שיהיו עשרים, ואז יחלקו לשתי חבורות אם ירצו.

ה שתי חבורות שהיו אוכלות בבית אחד - בזמן שמקצתן רואין אלו את אלו, הרי אלו מצטרפים לזימון, ואם לאו, אלו מזמנין לעצמן ואלו מזמנין לעצמן.

ואם לאו אלו מזמנין לעצמן - ובזמן ששמש אחד משמש לשתי החבורות, אף על פי שאין רואים אלו את אלו, השמש מצטרף.

אין מברכין על היין עד שיתן לתוכו מים - דברי רבי אליעזר, וחכמים אומרים: מברכין.

אין מברכין על היין - בורא פרי הגפן.

עד שיתן לתוכו מים - לפי שהיה יינם חזק מאד, ולא היה ראוי לשתיה בלא מים. הילכך אפתי לא אישתיני למעליותא, ולא זו מברכתו הראשונה, ומברכין עליו בורא פרי העץ פענבים. ואין הלכה כרבי אליעזר.

א אלו דברים שבין בית שמאי ובית הלל בסעודה:

בית שמאי אומרים: מברך על היום ואחר כך מברך על היין.

מברך על היום - בתחילה קידוש היום, ואחר כך מברך על היין "בורא פרי הגפן". שתחילה קדש היום, ואחר כך בא היין על השולחן בשביל היום, וכשם שקדם לכניסה, כך קודם לברכה.

ובית הלל אומרים: מברך על היין ואחר כך מברך על היום.

מברך על היין - תחילה, והוא הדין למקדש על הפת. שהיין או הפת גורמים לקידוש היום, שאם אין לו יין או פת, לא יקדש.

ברכות פרק ח'

ה בית שמאי אומרים: גר ומזון ובשמים והבדלה, ובית הלל אומרים: גר ובשמים ומזון והבדלה.

גר ומזון - מי שאכל בשבת במנחה וחסקה לו, ועדיין לא גמר סעודתו, ואין לו זין אלא שיעור כוס אחד, בית שמאי אומרים גר ומזון בשמים והבדלה.

דכולי עלמא הבדלה בסוף, דאפוקי יומא מאתרינן ליה, כי היכי דלא להוי עליה כמשאוי. לא נחלקו אלא על הגר ועל הבשמים, דבית שמאי אומרים גר ומזון ואחר כך בשמים, ובית הלל אומרים גר ובשמים פי הדדי, דברכות שאנו יכולים לעשותם דלא מחזי כמשאוי, כגון גר ובשמים, מקדמינן להו לברפת המזון.

בית שמאי אומרים: "שברא מאור האש".

בית שמאי אומרים שברא מאור האש - "שברא" דמשמע לשעבר, ולא "בורא" דמשמע להבא.

"מאור האש", ולא "מאורי האש", דחדא נהורא איכא בנורא.

ובית הלל אומרים: "בורא מאורי האש".

ובית הלל אומרים בורא - נמי משמע לשעבר.

מאורי האש - שהרבה גוונים יש בשלהבת: אדומה, לבנה, וירקרוקת.

י אין מברכין לא על הגר ולא על הבשמים של עובדי כוכבים.

לא על הגר ולא על הבשמים של עובדי כוכבים. - גר משום דלא שבת, שהעובד כוכבים עשה מלאכה לאורו, וקנימא לן אור שלא שבת אין מברכין עליו, הואיל ונעבדה בו עבירה.

ובשמים של עובדי כוכבים, בבשמים שהם במסיבה שעובדי כוכבים מסובים בה לסעודה מיירי. והא דתנן בסיפא "ולא על הגר ולא על הבשמים של עבודת כוכבים", מה טעם קאמר: מה טעם אין מברכין על בשמים של עובדי

ברכות פרק ח'

ולא יניחנה על הכסת שהוא יושב בה, גזירה שמה יהיה הכסת ראשון לטומאה, ויהיה משקה טופח במפה מחמת ניגוב הידים, ואותו משקה כשנוגע בכסת נעשה ראשון - דלעולם המשקים נעשות תחילה, וחוזר ומטמא את הידים כשקנח בה תמיד בתוך הסעודה.

אבל בשולחן ליכא למגזר הכי, שאסור להשתמש בשולחן שהוא שני לטומאה.

ובית הלל סברי מותר להשתמש בשולחן שהוא שני לטומאה. הילכך לא יניח המפה על השולחן, שמה יטמאו המשקים שבמפה מחמת השולחן, ויחזרו ויטמאו את האוכלים.

ואם יניחנה על הכסת, אין לחוש כי אם שמה יטמאו ידיו. מוטב שיטמאו ידים שאין להם עיקר מן התורה - דאין נטילת ידים לחולין מן התורה, ולא יטמאו אוכלים שיש להם עיקר מן התורה - דראשון עושה שני בחולין מן התורה.

י בית שמאי אומרים: מכבדין את הבית ואחר כך נוטלין לידים, ובית הלל אומרים: נוטלין לידים ואחר כך מכבדין את הבית.

בית שמאי אומרים מכבדין את הבית - מקום שאכלו שם, מכבדים אותו משירי אוכלים שנתפרו עליו, ואחר כך נוטלים לידים מים אחרונים.

דפעמים שהשמש עם הארץ, ומניח הפירורים שיש בהם כזית, ואם אתה אומר נוטלים לידים תחילה, נמצא אתה מפסיד את האוכלים, שמים אחרונים ניתזים עליהם ונמאסים.

ובית הלל סברי אסור להשתמש בשמש עם הארץ, ושמש תלמיד חכם אינו מניח פירורים שיש בהן כזית, אלא מסיר אותם. ואם ניתזים המים על גבי פירורים שאין בהם כזית, אין בכך כלום, דפירורים שאין בהם כזית מותר לאבדן ביד.

והלכה כבית שמאי בזה, שמותר להשתמש בשמש עם הארץ.

ברכות
פרק ח'

ובשמים של עובדי כוכבים, בבשמים שהם במסיבה שעובדי כוכבים מסובים בה לסעודה מיירי. והא דתנן בסיפא "ולא על הנר ולא על הבשמים של עבודת כוכבים", מה טעם קאמר: מה טעם אין מברכין על בשמים של עובדי כוכבים? לפי שסתם מסיבת עובדי כוכבים לעבודת כוכבים, ואין מברכין על בשמים של עבודת כוכבים.

ולא על הנר ולא על הבשמים של מתים.

ולא על הנר של מתים - דלא אתעביד לאורה, אלא לקבוד בעלמא.

ולא על בשמים של מתים - דלעבורי ריחא עבידי.

ולא על הנר ולא על הבשמים שלפני עבודה זרה.

ולא על נר ובשמים - דעבודת כוכבים, לפי שאסורין בהנאה.

אין מברכין על הנר עד שיאותרו לאורו.

עד שיאותרו לאורו - שיהנו מאורו. ולא שיהנו מממש, אלא שקרוב לו כל כך שיוכל להנות אם רצה.

ת מי שאכל ושכח ולא ברך - בית שמאי אומרים: יחזור למקומו ויברך, ובית הלל אומרים: יברך במקום שזכר. עד אימתי הוא מברך? עד כדי שיתעכל המזון שבמעיו.

שיתעכל המזון שבמעיו - כל זמן שאינו רעב מחמת אותה האכילה, הוא סימן שלא נתעכל המזון. ודוקא בשכח אמרי בית הלל דאינו חוזר, אבל במזיד דברי הכל יחזור למקומו ויברך.

ח בא להם יין לאחר המזון, ואין שם אלא אותו הפוס - בית שמאי אומרים: מברך על היין ואחר כך מברך על המזון, ובית הלל אומרים: מברך על המזון ואחר כך מברך על היין.

מברך על היין ואחר כך מברך על המזון -

ברכות
פרק ט'

שאין ברפת המזון טעונה כוס. ובית הלל סברי ברפת המזון טעונה כוס.

עונין אמן אחר ישראל המברך.

עונין אמן אחר ישראל המברך - ואף על פי שלא שמע הזכרת השם אלא סוף הברכה, דמסתמא לשמים ברוך.

ואין עונין אמן אחר הפותי המברך, עד שישמע כל הברכה.

אלא אם כן שמע כל הברכה - שמא ברוך להר גריזים.

א הרואה מקום שנעשו בו ניסים לישראל, אומר: "ברוך שעשה ניסים לאבותינו במקום הזה". מקום שנעקרה ממנו עבודה זרה, אומר: "ברוך שעקר עבודה זרה מארצנו".

הרואה מקום שנעשו בו ניסים - כגון מעברות ים סוף, ונחלי ארנון, ומעברות הירדן, ואכן שישב עליה משה עליו השלום כשעשה מלחמה בעמלק, ודומיהן.

ואניסא דרבים כגון הני דאמרינן, מחייבי פולי עלמא לברוכי, אבל אניסא דיחיד, כגון הרואה מקום שנעשה לו בו נס, איהו חייב לברוכי "ברוך שעשה לי נס במקום הזה", וכנו וכן בנו חייבים לברך "ברוך שעשה נס לאבותי במקום הזה".

וכל הני ברכות דמתניתין בעו הזכרת שם ומלכות, דכל ברכה שאין בה הזכרת השם ומלכות, אינה ברכה.

